

Van Burg (van Waarde)

door

B. de Keijzer

Inleiding

Bij het samenstellen van de genealogie van de familie Van Duvenee kwam een oorkonde naar voren die de oudste generaties belichten. Deze oorkonde uit 1259 ging uit van Jan van Waarde, ridder. In verband met de verkoop van erfgoederen moesten ook zijn mede-erfgenamen daarin toestemmen.

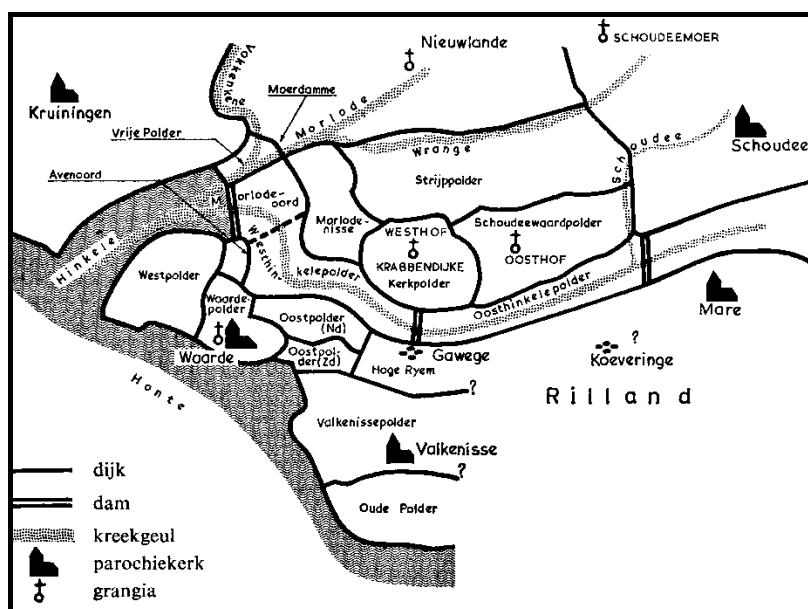
Om de verwantschap tussen beide families te duiden was het nodig om de genealogie van de familie Van Burg (Van Waarde) uit te zoeken.

Bij het opstellen van de genealogie van het Zeeuwse geslacht Van Stapele bleek dat Willem van Stapele gehuwd te zijn met Agatha van Waarde. Aldus werd aan het uitzoeken van de familie Van Burg (Van Waarde) een extra dimensie toegevoegd. In de literatuur werd over deze familie praktisch niets gevonden. Begrijpelijk omdat de familie al kort na 1260 in mannelijke lijn is uitgestorven. Persoonsnamen zijn waar mogelijk genormaliseerd.

Emmen, 2025 (afgesloten 8 juli).¹

Herkomst

De familie Van Burg is afkomstig van Schouwen, waar ze vermoedelijk ambachtsheer waren.

Afb. 1. Plattegrond van de polder Waarde e.o.²

¹ Eventuele aanvullingen en verbeteringen op deze publicatie s.v.p. richten aan de webmaster van HoGenDa: webmasters@onsvoorgeslacht.nl

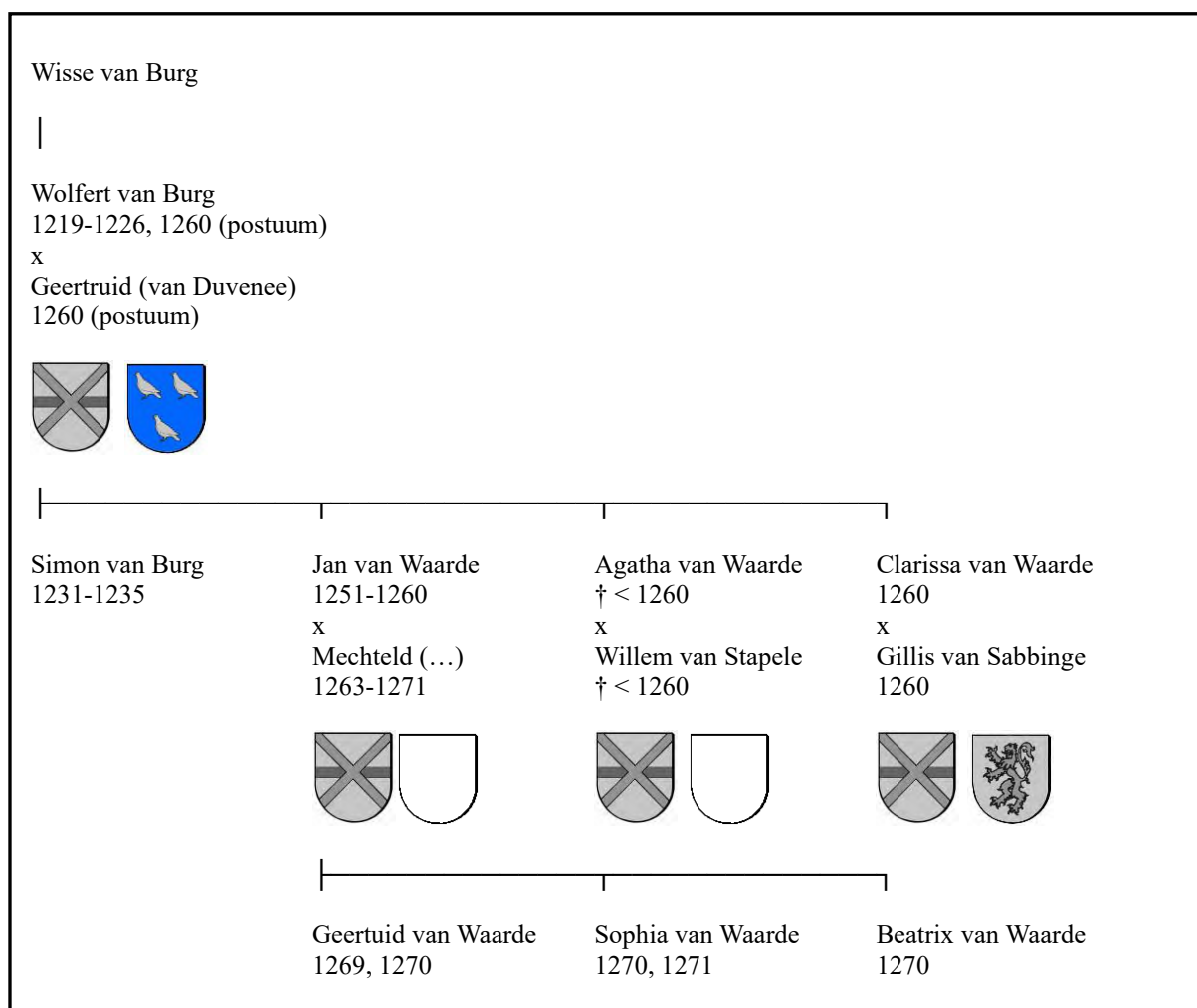
² Dekker, Zuid-Beveland, blz. 151.

Door aankoop in 1222 van het gebied Waarde (afb. 1) verlegde de familie haar domicilie en ging zich naar dit nieuwe bezit noemen.

Heraldiek

De wapens van de familie Van Waarde en die van Sabbinge zijn in grijstinten uitgevoerd, omdat er geen gegevens over kleuren bekend zijn.

Van de familie Van Sabbinge is weliswaar een wapen bekend in kleur, namelijk in zilver drie of vier golvende rode of blauwe dwarsbalken,³ maar afwijkend van die van Gillis van Sabbinge. Hieronder volgt een overzicht van de oudste generaties voorzien van de wapens (geneagram 1). Hoewel ik in onderstaand geneagram de vrijheid heb genomen om bij zowel Wolfert van Burg als diens dochters Agatha en Clarissa een wapen te plaatsen identiek aan dat Jan van Waarde is daar geen bewijs voor gevonden. Dat geldt ook voor het wapen Duvenee dat is gebaseerd op het wapen van Nicolaas van Duvenee (1261) met toepassing van kleuren voorkomende in een later wapen Duvenee.

Geneagram 1. Wapenschouw en opbouw genealogie.

³ Rietstap, Wapens, blz. 388.

Genealogie

I. Wisse van Burg.

Kind:

1. *Wolfert van Burg*, volgt II.

II. *Wolfert van Burg*, vermeld 1219-1226, 1260 (postuum), overl. tussen 7 mei 1226 en mei 1231, tr. *Geertruid (van Duvenee)*,⁴ vermeld 1260 (postuum), dochter van (Jan van Duvenee).

Toelichting

Wolfert, zoon Wisse van Burg, beschikt in 1222 over de tienden, gelegen in Burg op Schouwen. Hij zal dus afkomstig zijn uit Burgh, gelegen op Schouwen.

Witte van Haamstede werd op 13 oktober 1299 beleend met het ambacht Haamstede,⁵ en op 20 mei 1313 met o.a. het ambacht Burgh.⁶

In 1219 verklaart Godfried III, heer van Breda, dat enkele lieden uit Valkenisse aan de abdij ter Duinen 70 gemet land verkocht hebben. Genoemd o.a. Wolfert van Burg.⁷

Op 13 april 1222 verkopen de monniken van ter Duinen het land Waarde voor 1.300 mark aan Wolfert, zoon van Wisse van Burg, en aan Dankert en Hugo, zoons van Willem van Welle. Als waarborg verpandde Wolfert zijn tienden in Burg op Schouwen.⁸ Niet lang daarna leggen Wolfert, heer van de Maalstede, en Pieter van Schoudee, de uitspraak vast van vier scheidslieden in het geschil tussen de abt en het convent van ter Duinen enerzijds en Wolfert, zoon van Wisse van Burg, en Dankert en Hugo, zoons van Willem Van Welle, anderzijds, over de verplichtingen voortvloeiende uit de hiervoor genoemde transactie.⁹ Op 28 november 1222 stelt graaf Floris IV de wijze vast waarop Wolfert van Burg en Dankert van Welle de 500 mark zullen betalen welke zij aan de abdij ter Duinen nog verschuldigd zijn.¹⁰

Graaf Floris IV verklaart samen met graaf Boudewijn I van Bentheim, ruwaard van Holland en Zeeland, op 15 juni 1223 dat een aantal met naam genoemde personen afstand hebben gedaan van het recht op nakoop van de hof van Waarde, die door de abdij ter Duinen was verkocht. Onder getuigen o.a. Wolfert van Burg.¹¹ Kort daarop geeft Floris IV, samen met graaf Boudewijn I van Bentheim, ruwaard van Holland en Zeeland, aan Dankert (van Welle) en Wolfert (van Burg), nu beiden genoemd 'van Waarde', opdracht om de personen en goederen van de abdij ter Duinen te beschermen tegen het optreden van een aantal met naam genoemde personen.¹²

⁴ B. de Keijzer, *Van Duvenee* (Emmen, 2025). Gepubliceerd op HoGenDa.

⁵ OHZ V no. 3518, d.d. 13-10-1299.

⁶ Van Mieris II, blz. 133, d.d. 20-3-1313.

⁷ OHZ I no. 397, d.d. 1219.

⁸ OHZ II no. 424, d.d. 13-4-1222.

⁹ OHZ II no. 426, d.d. eind april/eind mei 1222.

¹⁰ OHZ II no. 428, d.d. 28-11-1222.

¹¹ OHZ II no. 431, d.d. 15-6-1223.

¹² OHZ II no. 461, d.d. 13-6-1223/21-5-1226.

Op 27 november 1224 bevestigt graaf Floris IV samen met graaf Boudewijn I van Bentheim, de overeenkomst aangegaan tussen de abdij ter Duinen enerzijds en Dankert van Welle en Wolfert van Burg anderzijds over de betaling van de koopsom van de tiend van Waarde, zijnde het gedeelte van de koopsom van de hof Waarde, dat zij de abdij nog schuldig waren.¹³ Ook Otto II, bisschop van Utrecht, bevestigt op 17 december 1224 deze overeenkomst.¹⁴

Op 7 mei 1226 bevestigt graaf Floris IV, samen met graaf Boudewijn I van Bentheim, de uitspraak van Salomo, abt van ter Doest, dat de ingezetenen van Kruiningen, die beweerden zekere rechten op het land 'Morlodenisse' te bezitten en die de monniken daarom met geweld hadden lastig gevallen, geen aanspraken op dat land kunnen doen gelden, en schenkt dat land met ambacht en alle recht aan de abdij. Onder de getuigen o.a. Wolfert van Burg.¹⁵

Uit dit huwelijk:

1. *Simon van Burg*, ridder (1231), vermeld 1231-1235, overl. tussen 26 maart 1232 en 26 oktober 1235.

In april 1231 staat graaf Floris IV aan de abdij van Middelburg een 'hevene' schotvrij land af in ruil voor een destijds door zijn oom Floris geschonken rente van drie pond uit de hof van Vlaardingen, etc. Onder getuigen Simon van Burg, ridder.¹⁶

Graaf Floris IV doet op 26 maart 1232 uitspraak in een geschil tussen de abt en het convent van Middelburg enerzijds en de burgers van Middelburg anders over door leden van het convent gedreven handel in wijn en voor het gebruik van de abdijbrug. Getuigen heer Simon van Burg en heer Costijn (van Renesse).¹⁷

Op 26 oktober 1235 geeft Willem, ruwaard van Holland aan Willem, heer van Strijen een renteleen van zes pond Hollands per jaar uit de tol van Geervliet, daarvoor van heer Simon van Burg, mijn dierbare en getrouwe leenman.¹⁸

2. *Jan van Waarde*, volgt III.
3. *Agatha van Waarde*, overl. voor 1260, tr. *Willem van Stapele*,¹⁹ ridder, overl. voor 1260.
4. *Clarisse van Waarde*, vermeld 1260, tr. *Gillis van Sabbinge*, vermeld 1260.

Op 23 januari 1260 staan Gillis van Sabbinge en Clarisse, zijn vrouw, het deel van de tiende van Burg en land in Grauw, die Clarisse van haar ouders, Wolfert en Geertruid, mochten toekomen, af aan de abdij Ter Doest, waaraan heer Jan van Waarde, ridder, broer van Clarisse, dat land heeft verkocht.²⁰ Hij zegelt de oorkonde (afb. 2).²¹

¹³ OHZ II no. 441, d.d. 27-11-1224.

¹⁴ OHZ II no. 443, d.d. 17-12-1224.

¹⁵ OHZ II no. 456, d.d. 7-5-1226.

¹⁶ OHZ II no. 515, d.d. april 1231.

¹⁷ OHZ II no. 530, d.d. 26-3-1232.

¹⁸ OHZ II no. 573, d.d. 26-10-1235.

¹⁹ B. de Keijzer, *Van Stapele* (Emmen, 2025). Gepubliceerd op HoGenDa.

²⁰ OHZ III no. 1226, d.d. 23-1-1260.

²¹ CSN 1189.

Afb. 2. Het zegel van Gillis van Sabbinge (1260).²²
(*Corpus Sigillorum Neerlandicorum*)

III. *Jan van Waarde*, ridder (1258), vermeld 1251-1260, overl. kort na 23 januari 1260 (voor mei 1263), tr. *Mechteld* (...), vermeld 1263-1271, overl. na oktober 1271.

In de geschillen tussen de abt en het convent Ter Duinen enerzijds en Jan van Waarde, en Dirk (van Welle), met zijn broers, anderzijds, wordt op 4 augustus 1251 uitspraak gedaan door heer Olivier van Axel, scheidsman, en met name waarop Jan c.a. hun goederen en rechten in Waarde van de abt in leen houden.²³ Kort hierna wordt opnieuw uitspraak in de geschillen gedaan tussen Jan van Waarde, zoon van heer Wolfert van Burg, en Dirk, zoon van Dankert van Welle, en diens broers, contra de abt en het convent van Ter Duinen, en vastgelegd dat de huidige uitspraak alle eerdere oorkonden dienaangaande ongeldig zijn geworden.²⁴

Nicolaas, abt van Ter Doest, doet in oktober 1258 uitspraak in het geschil tussen de abdij Ter Doest en heer Jan van Waarde, ridder. over een deel van de tiend van Burg, in verband waarmee heer Jan de broeders van Ter Doest, wonende in Krabbendijke, gewelddadig had bejegend, en over land in de nieuwe polder bij Grau.²⁵ Op de zelfde datum vrijwaart heer Jan van Waarde, ridder, de abt en het convent van Ter Doest van alle inbreuk op het genot van de tiend van Burg.²⁶

In april 1259 verkoopt Jan van Waarde, ridder, samen met zijn vrouw Machteld, en zijn mede-erfgenamen, al het land in Frankendijk, gelegen tussen de 'Wlpa' en de 'Hynwardinghe', aan de abdij Ter Doest, welke land zij overdragen ten overstaan van de schepen van de graaf van Holland en andere betrouwbare mannen naar Zeeuws recht, omdat het bezwaarlijk is dat zij allen naar de vierschaar van Hulst komen. Zij vrijwaren de abdij van alle aanspraken van wie ook op zijn zevende deel van het land. De eerst genoemde groep erfgenamen betreft de familie Van Duvanee, namelijk: Pieter van de Nieuwkerke, Johannes, Allard, Hendrik, Willem, zoons van Johannes, zoon van Pieter, zijn oom van moederzijde, voorts Margaretha, weduwe van voornoemde Johannes, Elisabeth, Adelisse, dochters van Hendrik, zijn oom van moederszijde,

²² Beschrijving: 1. omschrift: +S'.[E]GIDII.[DE.S]ABB[ING]E
2. kenmerken: ovaal, ca. - mm, groen geverniste witte was, beschadigd.
3. zegelbeeld: een halfroond schild.
4. wapen: leeuw.

²³ OHZ II no. 897, d.d. 4-8-1251.

²⁴ OHZ II no. 900, d.d. 5/31-8-1251.

²⁵ OHZ III no. 1198, d.d. oktober 1258.

²⁶ OHZ III no. 1199, d.d. oktober 1258.

Nicolaas, zoon van Nicolaas van Duvenee, (zijn oom van moederszijde),²⁷ Arnulf Moens, de man van voornoemde Elisabeth.²⁸ De transactie wordt op 7 mei 1259 herhaald.²⁹

Op 12 januari 1260 doet Nicolaas, abt van Ter Doest, uitspraak in een geschil tussen de abdij Ter Doest enerzijds en heer Willem van Stapele, ridder, over een deel van een tiende van Burg afkomstig van Wolfert, de vader van Agatha, zijn vrouw, geassisteerd met heer Godfried van Cruiningen, ridder, en heer Willeman, vader van voornoemde heer Willem, anderzijds. In de tussen tijd waren zowel heer Willem van Stapele als heer Willeman, zijn vader, overleden. Na hun overlijden treden Kempe, oom van genoemde heer Willem, en voogd over zijn kinderen, evenals heer Jan van Waarde, ridder, hun oom, heer Godfried van Cruiningen, ridder, en anderen edelen, die met nam worden genoemd, op met betrekking tot de genoemde klacht in naam van de zoons van heer Willem van Stapele.³⁰ Tien dagen later, 22 januari, verklaart Jan van Waarde, ridder, op zijn sterfbed, dat wijlen heer Willem van Stapele destijds bij gelegenheid van diens huwelijk met Agatha, zijn zuster, een som geld van hem heeft ontvangen waarvoor heer Willem heeft afgezien van alle aanspraken op hetgeen zijn vrouw van haar ouders, Wolfert en Geertruid, mocht toekomen, en verklaart voorts dat heer Willem tegenover de abdij Ter Doest geen aanspraken op een deel van de tiende van Burg kon doen gelden.³¹ Met het zegel van Jan van Waarde (afb. 3).³²

Afb. 3. Het zegel van Jan van Waarde, ridder (1260).³³
(*Corpus Sigillorum Neerlandicorum*)

In mei 1263 maken heer Godfried van Cruiningen, ridder, e.a. een overeenkomst tussen de abt en het convent van Ter Doest en de ambachtsheren van Mare, Koeveringe, Valkenisse en Waarde over de afdamming van de Hinkele, w.o. genoemd de weduwe van Johannes van Waarde.³⁴

²⁷ Bij hem staat geen familierelatie in de oorkonde genoemd, maar in overeenstemming met de eerdere opsomming zal hij eveneens een oom van moederszijde zijn.

²⁸ OHZ III no. 1214, d.d. 11/30-4-1259.

²⁹ OHZ III no. 1215, d.d. 7-5-1259.

³⁰ OHZ III no. 1225, d.d. 12-1-1260.

³¹ OHZ III no. 1225, d.d. 22-1-1260.

³² CSN no. 1334.

³³ Beschrijving: 1. omschrift: +S·IOHANNIS·MILITIS·DE·WARDE
2. kenmerken: rond, ca. - mm, bruin geverniste witte was, gaaf.
3. zegelbeeld: een vroeggotisch schild, waarachter een klimmende leeuw.
4. wapen: een dwarsbalk, waarover heen een St. Andrieskruis.

³⁴ OHZ III no. 1314, d.d. 1/10-5-1263.

Jacob, priester van Waarde, Machteld, weduwe van heer Jan van Waarde, Dirk van Waarden en Witte van Valkenisse, verklaren in december 1265 dat Odijn van Waarde, geheten Hagedis, ten overstaan van hen drie gemet land boven Waarde aan de abdij Ter Doest heeft geschonken, welke schenking Odijns erfgenamen hebben goedgekeurd en bekrachtigd.³⁵ Met het zegel van Machteld (afb. 4).³⁶

Afb. 4. Het zegel van Mechteld, weduwe van Jan van Waarde (1265).³⁷
(*Corpus Sigillorum Neerlandicorum*)

In mei 1269 komt er een overeenkomst tot stand tussen de abt en broeders van de abdij Ter Doest en heer Hugo- en heer Wouter van Cruiningen enerzijds en de ambachtsheren van Waarde en Valkenisse, o.a. Witte en Arnulf, (zoons van Nicolaas van Valkenisse), Godfried en Willem, broers, zoon van heer Willem van Stapele, Johannes en Nicolaas, zoons van Kempe, vrouwe M(achteld), weduwe van heer Johannes van Waarde, ridder, en Geertruid, haar dochter, anderzijds over de bedijking en de afdamming van de Hinkele.³⁸ Dirk, zoon van Dankert van Waarde, Machteld, vrouw van wijlen heer Johannes van Waarde, Geertruid, Sophia en Beatrix, hun dochters, Witte en Arnulf, zoons van Nicolaas van Valkenisse, Godfried, zoon van heer Willem van Stapele, Johannes, zoon van Hugo, genaamd Kempe, sluiten in februari 1270 een overeenkomst met de abt en broeders van de abdij Ter Doest en heer Hugo- en heer Wouter van Cruiningen, over het opnieuw bedijken van Waarde en Valkenisse en de afdamming van de Hinkele.³⁹ Willem Berton, Witte van Valkenisse en Pieter van Baarsdorp, verklaren in oktober 1271 dat Catharina, Adelissa en Dierewidis, dochters van broeder Pieter van Vlakte, in tegenwoordigheid van o.a. vrouwe Machteld, weduwe van heer Johannes van Waarde, ridder, en Sophia, hun dochter, hun aandeel in de visserij in de Hinkele aan de abdij Ter Doest hebben verkocht.⁴⁰

Uit dit huwelijk:

1. *Geertruid van Waarde*, vermeld 1269, 1270.
2. *Sophia van Waarde*, vermeld 1270, 1271.
3. *Beatrix van Waarde*, vermeld. 1270.

³⁵ OHZ III no. 1404, d.d. december 1265.

³⁶ CSN no. 1335.

³⁷ Beschrijving: 1. omschrift: +S·MECHTILDIS·V[-]MILIT·DE WAR[-]
2. kenmerken: ovaal, ca. - mm, groene was, zwaar beschadigd.
3. zegelbeeld: in een met sterren bezaaid veld een staande vrouw vergezeld ter weerszijde van een lelie.
4. wapen: -

³⁸ OHZ III no. 1492, d.d. mei 1269.

³⁹ OHZ III no. 1518, d.d. februari 1270.

⁴⁰ OHZ III no. 1581, d.d. oktober 1271.

Verwijzingen naar gedrukte bronnen en literatuur

Corpus Sigillorum Neerlandicorum. *De Nederlandsche zegels tot 1300* ('s-Gravenhage, 1937-1940). [CSN]

C. Dekker, *Zuid-Beveland. De historische geografie en de instellingen van een Zeeuws eiland in de middeleeuwen* (Assen, 1971). [Zuid-Beveland]

A.C.F. Koch (ed), *Oorkondenboek van Holland en Zeeland tot 1299*. [OHZ]

Deel I: eind van de 7^e eeuw tot 1222 ('s-Gravenhage, 1970).

Deel II: 1222 tot 1256 (Assen/Maastricht, 1986).

Deel III: 1256 tot 1278 (Assen/Maastricht, 1992).

Deel IV: 1278 tot 1291 (Assen, 1997).

Deel V: 1291 tot 1299 (Den Haag, 2005).

Frans van Mieris, *Groot Charterboek der Graaven van Holland, van Zeeland en Heeren van Vriesland, beginnende Met de eerste en oudste Brieven van die Landstreeken, en eindigende met den dood van onze Gravinne, Vrouwe Jacoba van Beyere, in 4 delen* (Leyden, 1753-1756). [Van Mieris]

J.B. Rietstap, *De wapens van den Nederlandschen adel* (Groningen, 1890). [Wapens]

Internet

Registers van de Hollandse grafelijkheid, 1299-1345. Bewerking van ruim 3.500 oorkonden openbaar te raadplegen op de website van het Huygens ING (www.huygens.knaw.nl).

Repertoria op de leenkamers. Alle bewerkingen (repertoria) van leenkamers, ook de niet gepubliceerde, zijn voor iedereen openbaar te raadplegen op de Hollandse Genealogische Databank (www.hogenda.nl).